

“Europa bliżej obywateli”

**nowy cel polityki w propozycji
Rozporządzenia KE
okres programowania 2021-2027**

Priorytety inwestycyjne dla celu 5

- Wzmocnienie roli obszarów metropolitalnych jako siły napędowej wzrostu, innowacji i wydajności
- Przeciwdziałanie negatywnym skutkom niekontrolowanego rozrastania się miast, w tym zanieczyszczeniu powietrza, oraz racjonalizacja świadczenia usług publicznych, zwłaszcza w obszarach metropolitalnych i w ich aglomeracjach
- Przyspieszenie społeczno-ekonomicznej rewitalizacji podupadających obszarów, zwłaszcza w małych i średnich miastach, w tym w ubogich dzielnicach podmiejskich, strefie przemysłowej i w regionach przechodzących transformację przemysłową i niskoemisyjną.

Priorytety inwestycyjne dla celu 5

- Wzmocnienie powiązań między obszarami miejskimi i wiejskimi, w szczególności poprzez inwestycje w inteligentne i innowacyjne rozwiązania dotyczące wyzwań związanych z mobilnością;
- Łagodzenie skutków zmian demograficznych i ubóstwa, zwłaszcza na obszarach wiejskich.

Wnioski –2014-2020 - Polska

ZIT - wartość dodana

- wzorcowe rozwiązania w polskich obszarach metropolitalnych w zakresie stosowania rozwiązań w sprawie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, zapewnienie zintegrowanej odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby w zakresie miejskich obszarów funkcjonalnych
- aktywna realizacja zasady partnerstwa (budowanie zaufania, integracja, ograniczenie niepotrzebnej konkurencji)
- zwiększenie skuteczności wsparcia w ramach polityki spójności

Wnioski –2014-2020 - Polska

ZIT - wartość dodana (cd.)

- Promocja i popularyzacja podejścia do problemów i ich rozwiązywania w szerszym wymiarze terytorialnym (poza granicami administracyjnymi)
- Promocja planowania strategicznego poprzez praktyczne podejście do planowania inwestycji w perspektywie długoterminowej, w oparciu o wskaźniki prognostyczne
- podniesienie świadomości i odpowiedzialności społecznej za inwestycje na szczeblu lokalnym

Wnioski –2014-2020 - Polska

ZIT - wartość dodana (cd.)

- polityka spójności bliżej zarządzających i beneficjentów
- dystrybucja środków finansowych UE odbywa się na szczeblu lokalnym
- Poprawa zdolności administracji sub-regionalnych i lokalnych
- wymiana dobrych praktyk między gminami

Wnioski –2014-2020 - Polska

RLKS

- **„utracone korzyści”** w latach 2014 – 2020?
- wdrażane tylko w dwóch regionach (Kujawsko-Pomorskie i Podlaskie)
- doświadczenie w przygotowaniu strategii
- oddolne zaangażowanie obywateli we wdrażanie polityki spójności
- realna możliwość zaspokojenie potrzeb lokalnych w oparciu o priorytety UE;

Wnioski –2014-2020 - Polska

RLKS

- doskonałe narzędzie promocji idei solidarności europejskiej i współpracy na poziomie lokalnym
- polityka spójności bliżej obywateli
- podział środków finansowych UE na szczeblu lokalnym
- poprawa wydolności administracyjnej lokalnych grup działania
- Możliwość dostosowania do potrzeb i potencjałów wszystkich regionów

Wnioski –2014-2020 - Polska

Wyzwania

- zapotrzebowanie na wytyczne z UE, ale nie istnieje jeden uniwersalny wzorzec, możliwy do powielania w różnych regionach/krajach
- ustanowienie współpracy wymaga czasu, realizacja – zwłaszcza na początkowym etapie planowania bywa powolna
- elastyczność zapisów rozporządzenia otwiera przestrzeń dla różnych interpretacji i nadmiernie rygorystycznego wdrażania (ważna rola dla krajowych ram polityki i zasad zarządzania)

Wnioski –2014-2020 - Polska

Wyzwania

- ograniczenia w programowaniu mogą zawężyć elastyczność tematyczną i prowadzić do zwiększenia stopnia złożoności (struktura Programu Operacyjnego, logika interwencji oparta na podejściu odgórnym, różne przepisy dotyczące poszczególnych funduszy itp.)
- „opór” w sferze delegowania odpowiedzialności (kompetencji i zadań) na podmioty szczebla niższego niż krajowy
- trudność skutecznego monitorowania i ewaluacji zintegrowanych podejść na szczeblu UE (różnorodność modeli wdrażania, mnogość korzyści miękkich i niematerialnych)

Główne wnioski i rekomendacje w oparciu o badanie ewaluacyjne dla systemu realizacji instrumentu ZIT (czerwiec 2018)

- Uaktywnienie szeregu relacji pomiędzy partnerami Związków ZIT (sąsiednimi JST w miejskich obszarach funkcjonalnych), które wcześniej nie występowały.
- Pogłębienie integracji, budowanie zaufania pomiędzy partnerami, ograniczenie zbędnej rywalizacji, definiowanie i próby rozwiązywania wspólnych problemów oraz zniwelowanie obaw odnośnie dominującej pozycji miast-rdzeni.
- Zwiększenie efektywności procesu decyzyjnego we wdrażaniu polityki spójności dzięki dialogowi partnerów, wymianie informacji, dzieleniu się wiedzą i doświadczeniami.
- Trwałość powiązań potwierdzona w przypadku ponad połowy partnerstw.

Główne wnioski i rekomendacje w oparciu o badanie ewaluacyjne dla systemu realizacji instrumentu ZIT (czerwiec 2018), cd.

- Rekomendacja strategiczna nr 1

Kontynuacja zewnętrznego wsparcia celem utrwalenia uzyskanych efektów realizacji instrumentu ZIT oraz m.in. zagwarantowanie poparcia władz centralnych dla idei zarządzania metropolitalnego.

- Jako mankament wskazano ograniczenie się wyłącznie do projektów w ramach alokacji ZIT.
- Koordynacja i współpraca w ramach ZIT wydatnie zmniejszają niepewność w zakresie realizacji projektów (wysoka stopa sukcesu aplikacji, dostosowane do potrzeb terminy naborów, bieżące uzgodnienia między członkami ZIT).
- Ze względu na krótką historię partnerstw, konieczność ich utrwalenia, ZITy powinny otrzymywać większe wsparcie finansowe w przyszłości.

Główne wnioski i rekomendacje w oparciu o badanie ewaluacyjne dla systemu realizacji instrumentu ZIT (czerwiec 2018), cd.

- Obszary wymagające szczególnej uwagi w najbliższej przyszłości:
  - ✓ Planowanie przestrzenne
  - ✓ Organizacja sprawnego transportu publicznego
  - ✓ Szukanie odpowiedzi na zjawisko szeroko występującej sub-urbanizacji, będącej największą słabością polskiego systemu osadniczego
  - ✓ Zwiększenie roli ZIT w ,animowaniu' partnerów
  - ✓ Podniesienie konkurencyjności

Analizy delimitacyjne z wykorzystaniem aktualnych wskaźników, uwzględniające czynniki jakościowe (tradycja i wola współpracy w danym obszarze).

Programowanie zintegrowanego rozwoju terytorialnego w latach 2021 – 2027

**w ramach Celu 5 –
Europa bliżej obywateli**

Cel 5 jest przekrojowym celem polityki terytorialnej, umożliwiającym zajęcie się różnorodnymi i wzajemnie powiązanymi potrzebami i wyzwaniem terytorialnymi.

Cel 5 należy realizować za pomocą narzędzi terytorialnych: RLKS, ZIT lub *inne narzędzia terytorialne*.

- Inne narzędzia terytorialne możliwe są jedynie w ramach Celu 5 i EFRR
- RLKS i ZIT dostępne są również poza Celem 5 i mogą być finansowane z wielu źródeł – wszystkich CT.

Wspieranie zrównoważonego rozwoju w kontekście gospodarczym, społecznym i środowiskowym i przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom

Kontekst miejski:

- korzyści z gospodarek aglomeracji i pozytywny wpływ na szerzej pojęte obszary miejskie i wiejskie położone w sąsiedztwie miast
- zwalczanie negatywnych skutków koncentracji (zagęszczenie ruchu, zanieczyszczenie, niekontrolowany rozwój miast, przystępne cenowo mieszkania, ubóstwo itp.)

Inne obszary:

- Wykorzystanie potencjału i specyficznych atutów obszarów wiejskich i społeczności lokalnych
- przezwyciężenie negatywnych skutków słabego zagłudnienia i peryferyjnego położenia (dostęp do zatrudnienia i usług, łączenie zasobów)

Założenia

- Zapewnienie integracyjnego programowania zgodnie z zasadą partnerstwa
- Zapewnienie terminowej aktualizacji strategii
- Oparcie się na najlepszych praktykach i doświadczeniach z obecnej perspektywy – regionalnych i subregionalnych.
- Możliwość dostosowania/uaktualnienia w oparciu o pogłębioną analizę potrzeb
- Rozszerzenie podejścia dotyczącego obszaru funkcjonalnego na inne miasta
- Optymalizacja wdrażania ZIT
- Wspieranie wdrażania RLKS jako narzędzia oddolnego
- Ustanowienie zrównoważonego modelu finansowania ZIT
- Zbadanie możliwości wykorzystania IF
- Szersze zdefiniowanie funkcji koordynacyjnych dla ZIT

Wymogi

Kluczowe wymogi dotyczące wsparcia w ramach polityki spójności na rzecz zintegrowanego rozwoju terytorialnego (art. 23 Projektu Rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów w odniesieniu do wszystkich strategii terytorialnych oraz art. 25 – 28 w odniesieniu do strategii lokalnych na rzecz RLKS)

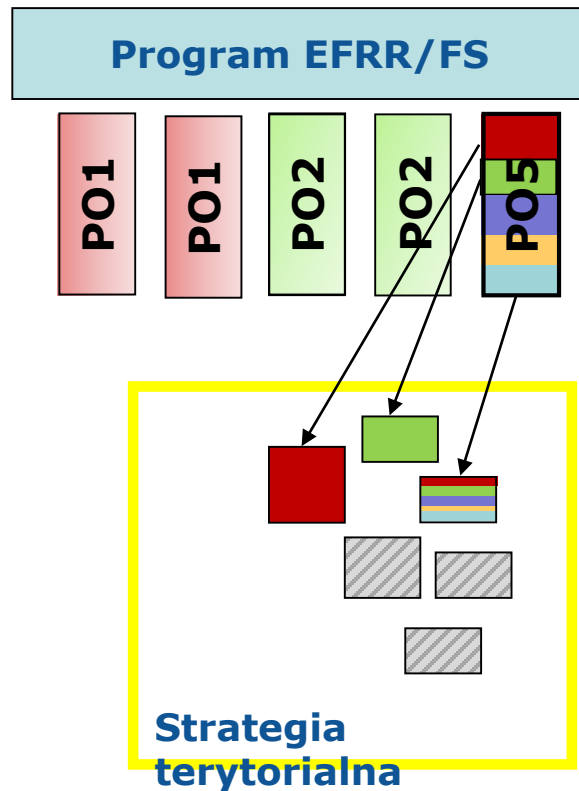
- Interwencje związane ze strategiami terytorialnymi lub lokalnymi opracowanymi przez jednostki samorządu terytorialnego
- Definicja obszaru docelowego w zależności od potrzeb (obszary miejskie 6% EFRR);
- Skoordynowane lokalnie interwencje poprzez zintegrowane podejście (międzysektorowe, wieloterytorialne lub z udziałem wielu zainteresowanych stron)
- Właściwe organy lokalne lub terytorialne zaangażowane w proces wyboru projektów
- Partnerstwo z właściwymi podmiotami na szczeblu lokalnym

Narzędzia terytorialne w latach 2021 – 2027

Wsparcie z funduszy przeznaczonych na zintegrowany rozwój terytorialny i lokalny w postaci:

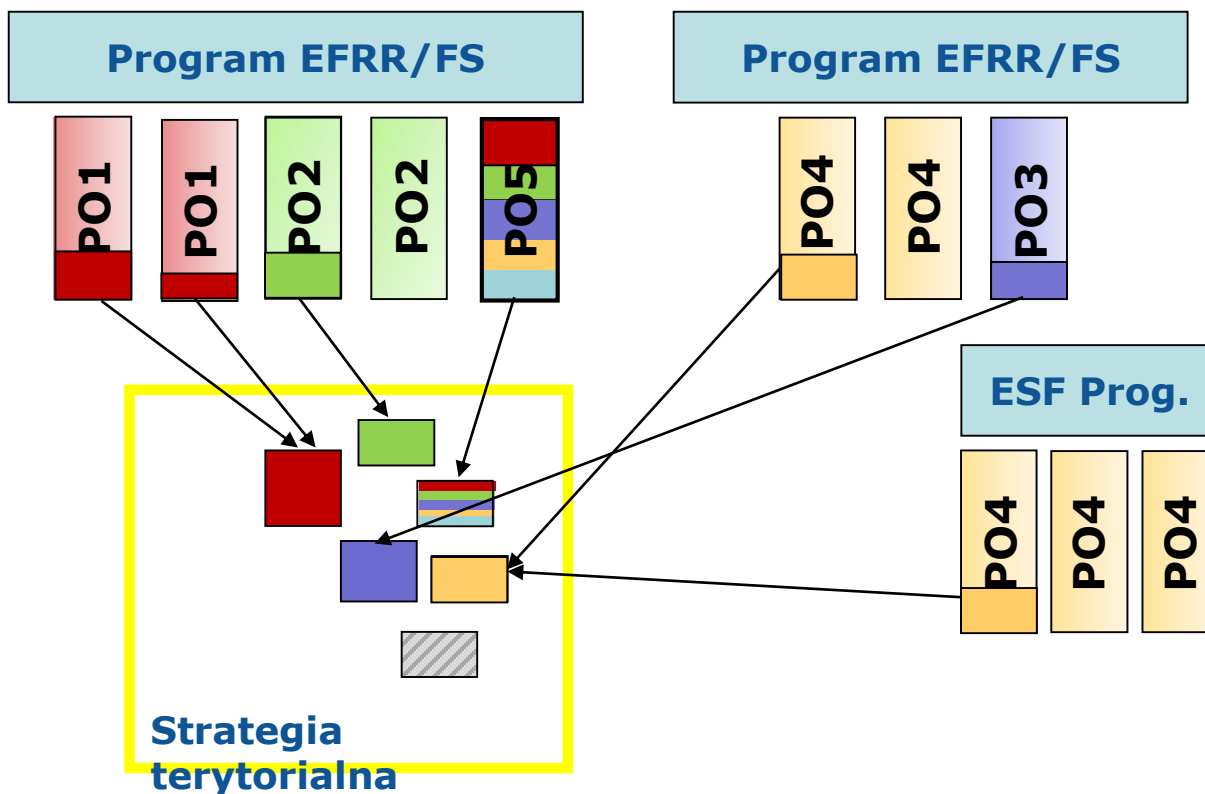
- **Inne narzędzie terytorialne:** dozwolone w przypadku gdy strategia terytorialna otrzymuje finansowanie wyłącznie za pośrednictwem CP 5 (RWP art. 22 lit. c)
- **ZIT:** Konieczne, jeżeli strategia terytorialna otrzymuje finansowanie z wielu priorytetów, programów, funduszy (art. 24 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów)
- **RLKS:** Szczególna metoda realizacji w celu wzmocnienia podejścia partycypacyjnego (nie tylko CP 5), (art. 25 – 28 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów)

Wsparcie tylko za pośrednictwem CP 5 (inne narzędzie terytorialne, rozwój lokalny kierowany przez społeczność)

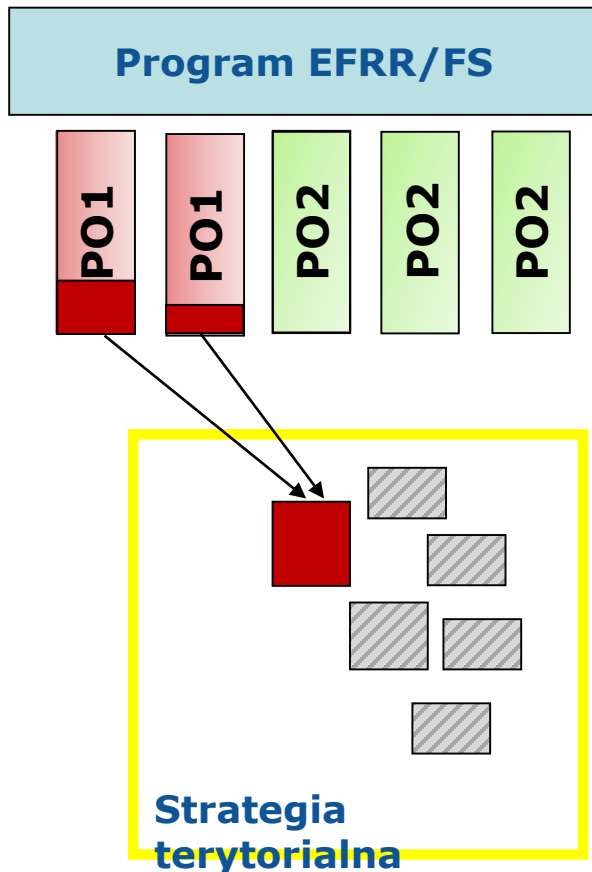
- Zapewnia kontynuację wielotematycznej osi priorytetowej rozwoju obszarów miejskich i RLKS oraz innych narzędzi krajowych
- Odpowiedniejsze na eksperymentowanie i zintegrowane projekty lokalne
- Dostępne są wszystkie pola i wskaźniki interwencyjne pozwalające na monitorowanie nakładów tematycznych, produktów i rezultatów.
- Szczególna uwaga: Koordynacja z politykami sektorowymi

Wsparcie za pośrednictwem CP 5 i innych CT (ZIT, RLKS)

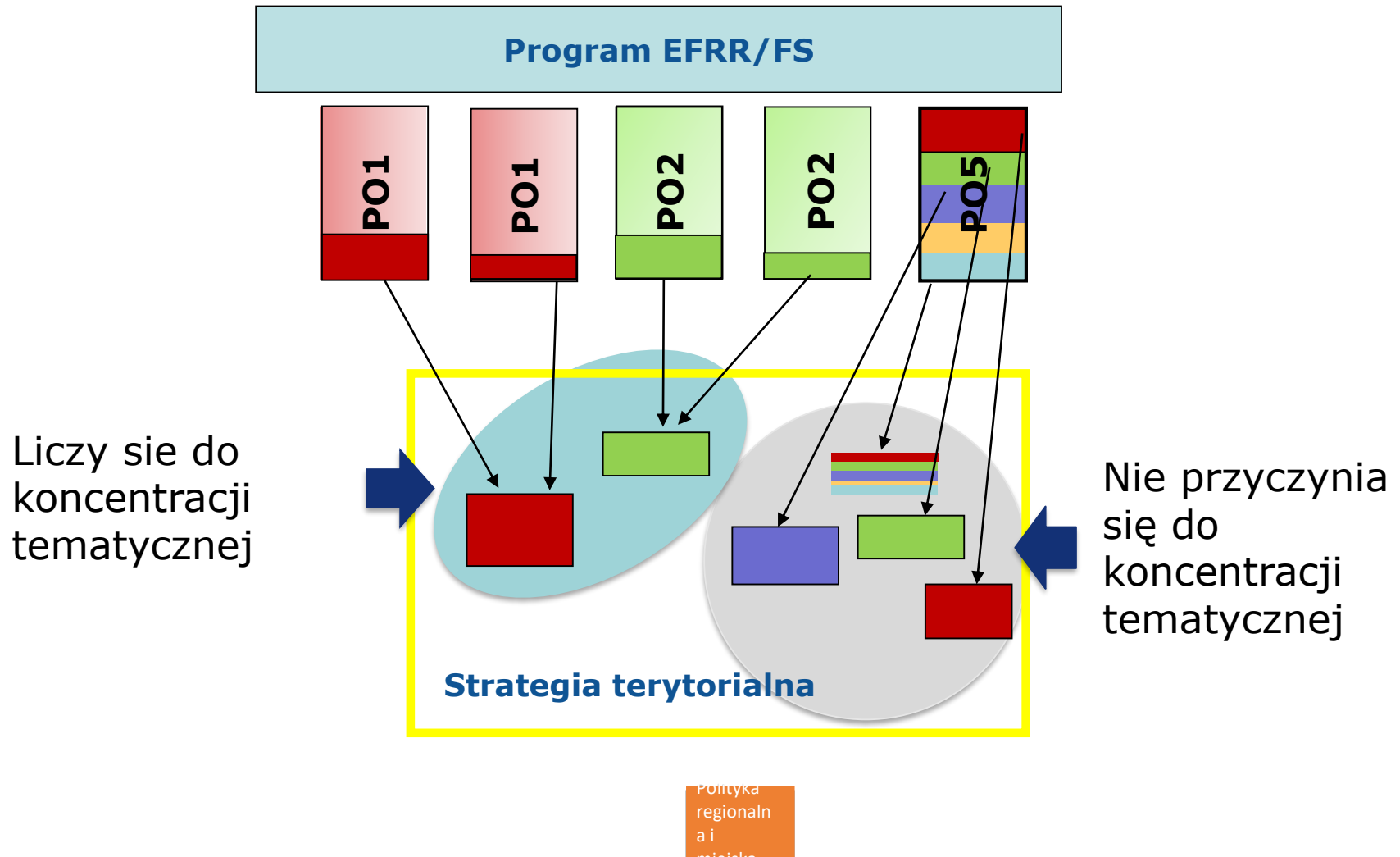
- Bardzo kompleksowy sposób wspierania strategii terytorialnej
- Może być odpowiedni do celów strategii terytorialnej ze znacznym wsparciem w ramach polityki spójności.
- Odpowiedni do zapewnienia powiązania z politykami sektorowymi (warunki podstawowe, cele tematyczne)
- Może obejmować różnorodne narzędzia i strategię (np. strategię RLKS w ramach strategii ZIT).
- **Uwaga:** Koordynacja działań w różnych obszarach, zarządzanie i monitorowanie muszą zostać dostosowane .

Wsparcie poza CT5 (ZIT, RLKS)

- Skoncentrowanie wsparcia z EFRR na ograniczoną liczbę tematów o znaczeniu lokalnym
- Odpowiedni dla państwa/regionu o wysokim stężeniu tematycznym lub małej alokacji
- W tym przypadku należy również uwzględnić co najmniej dwa priorytety, a także strategię lokalną.
- Szczególna uwaga: należy zapewnić zintegrowane podejście i zaangażowanie szczebla lokalnego (minimalne wymogi)

Koncentracja tematyczna i programowanie CT5

Programowanie

- *Zintegrowane inwestycje terytorialne stanowią najprostszą metodę **łączenia warunków podstawowych, koncentracji tematycznej i zrównowzonego rozwoju miejskiego.***
- ***Inne narzędzia terytorialne** otrzymujące wsparcie z EFRR powinny być **programowane w ramach CP 5**, aby można je było uznać za zapewniające wsparcie dla zintegrowanego rozwoju terytorialnego. Nie liczą się do koncentracji tematycznej, ale liczą się do wymogu 6 % EFRR na cele zrównowzonego rozwoju obszarów miejskich.*
- ***EFS +** będzie również mógł **wspierać zintegrowany rozwój terytorialny**. Narzędzia terytorialne będą programowane w ramach CP 4. RLKS jest uważany za ważny instrument realizacji celów szczegółowych wspieranych z EFS + (art. 13 EFS + wzmacnia podejście oddolne oparte na partnerstwach).*

Dziękuję Państwu za uwagę!